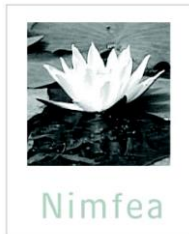

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Nimfea

A Tizsakürt-tiszainokai gyepek (HUHN20158) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Túrkeve
2014.

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Harmos Krisztián

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Harmos Krisztián

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Deák József Áron

Dr. Forgács Zoltán

Juhász Krisztina

Molnár Géza

Nagy Edina

Sallai R. Benedek

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	6
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	6
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	11
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	17
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	17
3.2.4. Kutatás, monitorozás	18
3.2.5. Mellékletek	19
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	20
3.3.1. Agrártámogatások	20
3.3.2. Pályázatok	23
3.3.3. Egyéb	23
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	23
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	23
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	24
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	25

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Tisza-kürt-tiszainokai gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20158
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	471,91 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő fajok és élőhelyek felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2013. október 31-ével felfrissített változatát vettük alapul.

1.4.1. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- 6250* - Síksági pannon löszgyepek

**: kiemelt jelentőségű élőhelytípus*

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Réti csík (*Misgurnus fossilis*)

1.5. Érintett települések

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Tiszainoka, Tisza-kürt

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„Ex lege” láp	HNL147	Csukás-Fertő	119,4 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

Egyéb érintett Natura 2000 terület: a terület a déli részén 28 %-ban átfed a Közép-Tisza különleges madárvédelmi területtel (továbbiakban KMT) (kódja: HUHN10004, kiterjedése: 13143 ha, átfedés mértéke: 135,45 ha)

Országos ökológiai hálózat: A tervezési terület teljes egészében az országos ökológiai hálózathoz tartozik, a déli része magterületként, a középső és az északi részei ökológiai folyosóként vannak nyilvántartva.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Tiszakürt Község községrendezési terve – 10/2003. (X. 30.) rendelet (egységes szerkezetben), utoljára módosította: 18/2007.(XII. 20.) rendelet
- Tiszainoka Község települési szabályozási terve és helyi építési szabályzata – 21/2003. (IX. 15.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Szolnoki erdőtervezési körzet (érvényes: 2005.01.01. – 2014.12.31.) törzskönyvi szám: 31/2005, kelt: 2005. augusztus 29.

A következő tervezési időpont a Szolnok-Jászsági erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadás vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).

Cserkeszőlő és vidéke Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-755010) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-755110) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területre halgazdálkodási terv nem vonatkozik.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Nagykunság alegység (2-18) vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009. szeptember.

1.7.7. Egyéb tervek

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014). Készítette: a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. Elfogadta: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 151/2010.(IX.24.) számú határozatával

Kunszentmártoni Kistérség környezetvédelmi programja (2009-2014). Készítette: Hazai Térségfejlesztő Zrt., 2009. július

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03.	gyepterület átalakítása szántóvá	M	10	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: Az élőhely megszűnését okozhatja, rontja a szomszédos természetszerű élőhelyek állapotát.
				Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas élőhelyek, szaporodóhelyek méretét, megnöveli a migrációs veszteséget, rontja a szomszédos természetszerű élőhelyek állapotát.
A03.03.	kaszálás felhagyása/hiánya	L	5	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: A terület délnyugati csücskét nem kaszálták, nem legeltették. Ez veszélyezteti a szikesek optimális állapotát, és annak leromlásához vezet.
A04.03.	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	L	5	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A terület délnyugati csücskét nem kaszálták, nem legeltették. Ez veszélyezteti a szikesek optimális állapotát, és annak leromlásához vezet.
				6250*-Síksági pannon löszgyepek: Az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, s ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének is.
B01	Erdőtelepítés	L	5	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: Az élőhely eltűnését okozza, a megváltozó fényviszonyok, mikroklíma, tápanyag-elérhetőség és a kompetíció következtében az élőhely fajkészlete nehezen élhet túl. Az erdőtelepítés a fafajválasztás által illetve attól függetlenül is (lásd mélyszántás, talajelőkészítés, trágyázás, kemikáliák használata) a gyomoknak és az invazív fajoknak kedvezhet, az inváziós veszély nőhet. A Szőlő-sziget déli szegélyén szikesekre is telepítettek tájidegen fafajú erdőket.
C01.02	Vályog- és anyaggyödör	L	10	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: Az adott eredeti élőhelytípus megszűnéséhez vezet, mert megváltoznak a felszín morfológiai viszonyok, a víz- és Na-sóellátottság. Egyelőre csak egy felhagyott gödör van a Csukás-parton, de később egy esetleges útfelújítás során e veszély nőhet.

D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	40	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): Megnöveli a fajok migrációs és diszperziós veszteségét, rontja a kolonizációs lehetőségeket. A mocsári teknős esetén a tojásrakási vándorlás során különösen veszélyes lehet.
F02.03.02	horgászat	L	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): Egyedeit a véletlen vagy szándékos horogra kerülés, elpusztítás, birtoklás veszélyezteti.
G05.09	Kerítés, kerítésépítés			1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: A kerítések mentén a kaszálás és olykor a legeltetés intenzitása is kisebb lehet. A kerítések létesítése tûrással jár, ami szintén a gyomoknak kedvez. A kerítések rontják a táj átjárhatóságát és tájlesztetékai szempontból sem ideálisak. Ez a veszély még egyelőre nem realizálódott, de a jövőben nem kizárható.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	5	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: A nem kaszált területeken keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), zöldjuhar (<i>Acer negundo</i>), gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) terjedése az élőhelyek átalakulásához, a gyepterületek eltűnéséhez vezet.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	L	15	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: A szikes réteken szikes talajaik szárazság, egyenlőtlen csapadékeloszlás és a kiterjedt csatornahálózat okozta kilúgozódása miatt száraz cserjések vadrózsa (<i>Rosa canina</i>), kökény (<i>Prunus spinosa</i>), egybibés galagonya (<i>Crataegus monogyna</i>) és nádasok jelenhetnek meg. Terjeszkedésük degradációt jelző, átalakítják az élőhelyet, akadályozzák annak regenerálódását, módosítják a talaj és mikroklimatikus adottságokat, korlátozzák az őshonos fajok tápanyagfelvételét. Összességében a fajkészlet szegényedését, a természetesség csökkenést idézik elő.
J02.01.03	csatornák, gátak, medencék, mocsarak vagy gödrök feltöltése	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): Csökkenti a fajok számára alkalmas élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	M	20	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: A vízelvezetéssel nemcsak az üdebb szikes élőhelyek vízellátottsága (lásd szikes rétek, szikes mocsarak) csökken, de a vízőldékony Na-sók is elvezetődnek a területről, a csatornahálózat elősegíti a sófelhalmozódási szint csökkenését, a szikesek kilúgozódását. Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.

J02.10	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázási célokból	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Közvetlen fizikai veszélyt jelent az egyedekre, a teljes mederre kiterjedő vegetáció eltávolítása az élőhely időszakos alkalmatlanná válását okozhatja.
J02.11.01	üledék kotrása, eltávolítása	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Közvetlen fizikai veszélyt jelent az egyedekre, a teljes mederre kiterjedő kotrás az élőhely időszakos alkalmatlanná válását okozhatja.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	50	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Megnöveli a fajok migrációs és diszperziós veszteségét, rontja a kolonizációs lehetőségeket
K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	M	20	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
K01.03	kiszáradás	H	40	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok szaporodási sikerét, a számukra alkalmas vizes élőhelyek méretét. Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>). Az élőhelyek egy részének csapadékhiány miatti kiszáradása, a vízi és szárazföldi élőhelyek degradációja (vízügyi munkálatok, szennyezések, eutrofizáció), szántóföldi művelés nagyarányú jelenléte a táji környezetben.
K02.02	szerves anyag felhalmozódása	M	10	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Csökkenti a fajok számára alkalmas vizes élőhelyek méretét, rontja azok állapotát.
K03.04	ragadozás (predáció)	L	5	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>). Jelentősen (akár 90%-ban is) csökkentheti a populáció szaporodási sikerét.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	100	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak; 6250*-Síksági pannon löszgyepek: Az élőhelyek összetételének változásához, szegényedéséhez vezet.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések

A Tiszakürt-tiszainokai gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni.

Kiemelt fontosságú cél a jelölő élőhelyek, a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és a Síksági pannon löszgyepek (6250*), valamint a jelölő fajok a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a réti csík (*Misgurnus fossilis*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és lehetőség szerinti fejlesztése, mely leginkább a megfelelő legeltetési/kaszálási rendszer alkalmazásával, illetve a terület vízállapotának megőrzésével érhető el. További fontos cél a közösségi jelentőségű fajok, dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományának védelme.

A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása, elsősorban a gyepgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén.

A gyepgazdálkodás tekintetében ezt elsősorban a megfelelő legeltetés, a szolonyec szikes rétek esetében pedig a kíméletes kaszálási gyakorlat tudja biztosítani. A művelési ágakat és területhasználatot a közösségi jelentőségű területté nyilvánításkori állapothoz kell közelíteni, ami elsősorban visszagyepesítést jelentene.

Vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a jelenlegi kotrási gyakorlat átalakítása, szakaszolása és ritkábbá tétele szolgálja.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási és az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképe mutatja be). A fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. – 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Kezelési egységek

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt

megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1.1. Kezelési egységek (KE)

A kezelési javaslatok esetében el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ürmös szikes gyepek, cickórós gyepek, szikes rétek, mocsárrétek, magassásosok, mézpázsitosok, löszgyepek, zavart üde és száraz gyepek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Ürmöspuszták (F1a); Cickórós puszták (F1b); Szikes rétek (F2); Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3); Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- Natura 2000 élőhely: Pannon szikes sztyepék és mocsarak (1530*)

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen természetvédelmileg javasolt a jövőben fenntartani a kaszálást és a legeltetést.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Hengerezés nem megengedett. (GY11)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át. (GY61)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)

- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Az élőhelyek jó természetességi állapotúak, nem veszélyeztetettek, így nem szükséges a területen az élőhely-rekonstrukció.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Az területtel szomszédos energiafű ültetvény megtartása kérdéses a védett bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*) fennmaradása szempontjából a fenti területen.

A jó természeti állapot megőrzése érdekében a kaszálást több helyen szarvasmarha vagy juh legeltetésével is ki lehetne váltani. De a Nádas-tavi részen továbbiakban is javasolt a terület kaszálása, valamint a tanya környezetében a legeltetés fenntartása.

A keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) terjeszkedése a déli rész bányagödrei menti részeken okoz gondot. A terület őshonos fehér nyarai (*Populus alba*) és kocsányos tölgyei (*Quercus robur*) mindenképp megtartandók.

A közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*) állományának fennmaradása érdekében indokolt az időszakos vízállások fenntartása.

Mivel a terület egy része a Közép-Tisza KMT része is, így a kezelési egységben a munkavégzés során figyelemmel kell lenni az előforduló fokozottan védett madarakra.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Természetes vizes élőhelyek, medrek mocsári növényzete. Vízi harmatkása, pántlikafű, sások, nád, gyékény, tavi káka uralta növényzet.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2); Nem zsombékoló magassásrétek (B5); Ártéri mocsárrétek (D34)
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

Javasolt a terület állandó és időszakos vízü élőhelyeinek (csatornák, mocsarak, mocsárerdők, árkok) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Indokolt a terület környezetében a szántóterület kiterjedésének lehetőség szerinti csökkentése, illetve környezetkímélő szántóföldi gazdálkodás folytatása. Továbbiakban is javasolt a terület kaszálása, a jövőben legeltetéssel is érdemes lenne próbálkozni. Nem javasolt jelentősebb nádirtás a Nádas-tavon. Kis nyílt vízfelszínek kialakítása azonban lehetséges, ahol idővel úszólápok kialakulása sem kizárt. A mocsári növényzettől sűrűn benőtt vizes élőhelyek egy részén indokolt a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő vizes

élőhelyek részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás. (V06)
- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos. (V07)
- Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével. (V08)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Fakitermelés a tavat övező erdősávban nem javasolt az őshonos fafajok tekintetében, a spontán regenerációs folyamatok fenntartandók.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A tó vízellátottsága javítandó. A tiszazugi homokhát felől a szennyvizek beszivárgása megakadályozandó. Horgászati célú hasznosítás nem lehetséges.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kaszálás, valamint a tanya környezetében a legeltetés, a gyepregenerációt elősegíti a környező parlagokon, ahol a jövőben legeltetéssel is érdemes lesz próbálkozni. A Nádas-tó láposodó jellegének fenntartása és lúp unikalitása miatt ott nem javasolt jelentősebb nádirtás. Kis nyílt vízfelszínek kialakítása azonban lehetséges, ahol így idővel úszólápok kialakulása sem kizárt. A természetességi állapotot rontó antropogén zavaró tényezők (szennyvizek beszivárgása, horgászat megakadályozandó). A tavat övező erdősávban annak jó természetessége miatt az őshonos fafajok irtása kerülendő, így a spontán regenerációs folyamatok fennmaradhatnak.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Erdők és facsoportok. Őshonos fafajú erdők, akácok, nemes nyarasok.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Akácültetvények (S1); Nemesnyarasok (S2); Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhely: -
- Érintett erdőrészek: Tiszakürt 11/A, 11/B, 11/D2, 12/A, 12/B, 12/TN1, 12/TN2, 13/A1, 13/A2

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen található erdőtagok illetve más kisebb facsoportok fenntartása is javasolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet

Körzeti erdőterv: Szolnoki erdőtervezési körzet (érvényes: 2005.01.01. – 2014.12.31.) törzskönyvi szám: 31/2005, kelt: 2005. augusztus 29.

A következő tervezési időpont a Szolnok-Jászsági erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőterületek fenntartása indokolt. Az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fafajok telepítése szükséges.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A területen található erdők és facsoportok jelenlegi fatípusai többfélék, egyértelműen a hazai fajok dominálnak, kevés akác és nemes nyaras fordul elő. Ezen fás területek fenntartása javasolt, kezelésük során a természetességük növelése érdekében hosszútávon az őshonos állományok kialakítására kell törekedni az tájidegen – nemesnyár (*Populus euramericana*) – és inváziós fajok – például keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) – kárára.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Szántóföldek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1); Extenzív szántók (T6); Fialat parlag és ugar (T10)
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területébe mélyen beékelődő szántók visszagyepesítése javasolt. A szántók fennmaradása esetén a vegyszer és a műtrágya használat ésszerű keretek között tartását javasoljuk a (4) pont b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok alpontjában foglaltak betartásával).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben megfogalmazott, a NATURA

2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni. (SZ14)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. (SZ20)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket. (SZ35)
- Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető. (SZ49)

A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással. (SZ53)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ54)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, lucernakultúrát követő spontán gyepesedéssel. (SZ55)
- Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges. (SZ58)
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni. (SZ60)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Javasoljuk a szántó parcellák esetében a visszagyepesítést az előző fejezet ide vonatkozó pontjai alapján.

E Natura 2000 területen nem indokolt a szántóföldek fenntartása, így azok visszagyepesítését javasoljuk. E kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyepesedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A természetes élőhelyekkel érintkező területeken a pufferzóna kialakítása az élőhelyek védelme érdekében szükséges. A szántóterületeket övező természetes élőlényközösségek hosszú távú fennmaradása jelenleg veszélyeztetett, kizárólag a szántóföldi növénytermesztés felhagyásával és a terület visszagyepesítésével, élőhely-rekonstrukciójával lehetséges. Az intenzív művelés zavarásának elkerülése miatt indokolt a visszagyepesítés.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Beépített területek, telephelyek, roncsolt területek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Belvárosok, beépített faluközpontok, lakótelepek (U1); Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4)
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatként a tanyák évi legalább egyszeri kaszálással történő gyommentesítést, inváziós fajok visszaszorítását.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatként a terület lakossági szeméttől mentes állapotban való fenntartását javasoljuk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Korábbi tanyák helyén lassan regenerálódó gyepek, melyeket természetes élőhelyek öveznek. A későbbiekben magkészlétként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a – főként inváziós – gyomfajok, mint pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), csökkentésére kezdetben évente legalább egyszeri kaszálás szükséges. Azért kiemelten fontos ezen állományok drasztikus visszaszorítása, mivel főként innen terjednek tovább a belső területekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok a kezelési egységek szerint kerültek kifejtésre. Visszagyepesítésre lenne szükség a KE-3 esetében, a kezelési egységeknél már szó esett ezek szükségességéről.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A **réti csík** (*Misgurnus fossilis*) érdekében a Natura 2000 területen külön fajvédelmi intézkedés foganatosítása nem indokolt.

A jelölő **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*), és a közösségi jelentőségű **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) és **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelme érdekében megfogalmazott intézkedések:

- Javasolt a terület állandó és időszakos vízü élőhelyeinek (csatornák, mocsarak, mocsárerdők, árkok) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Indokolt a terület környezetében a szántóterület kiterjedésének lehetőség szerinti csökkentése, illetve környezetkímélő szántóföldi gazdálkodás folytatása. Javasolt az időszakos víztestek körül legalább 5 méter széles

szántatlan (kaszálassal vagy legeltetéssel kezelt) pufferzóna kialakítása. Javasolt a csatornákat érintő vízügyi beavatkozások tér- és időbeli korlátozása (részleges növényzetirtás és kotrás, őszi időszakra koncentrált beavatkozások).

- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt vizes élőhelyek egy részén indokolt a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő vizes élőhelyek részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A **Pannon szikes sztyeppék és mocsarak** (1530*) élőhely monitorozását a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) módszerének alkalmazásával javasolt legalább 3 évente (lehetőleg júniusban) végezni.

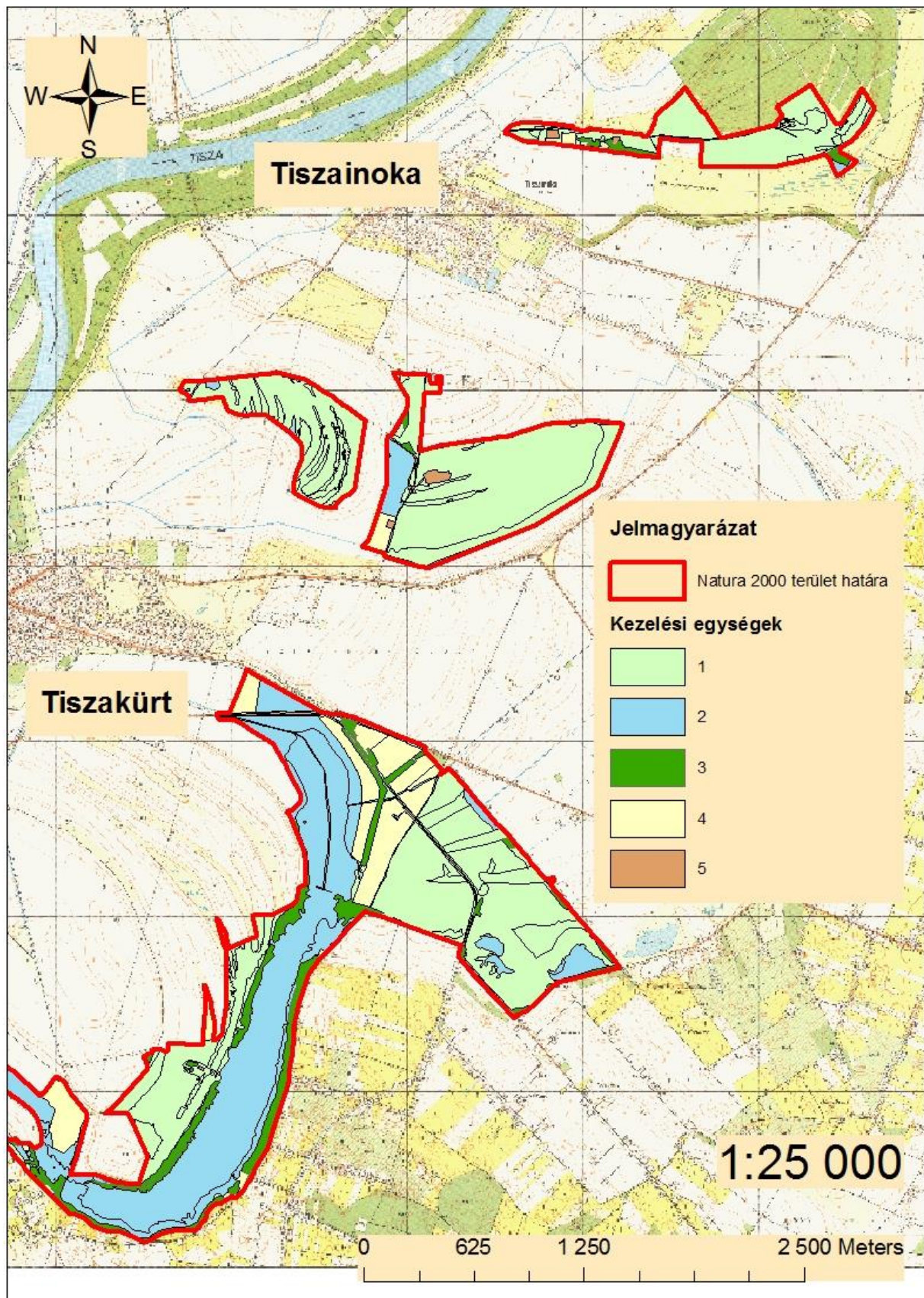
A jelölő kétéltű- és hüllőfajok monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. A két kétéltű faj esetén rendkívül nehéz a valós egyedszámot megbecsülni, az egyedszám több nagyságrendet elérő fluktuációja pedig az eredmények értékelhetőségét nehezíti. A javasolt mintavételi helyek legalább egy mocsárfolt, a szikes tó sekély vizű szegélyzónája és legalább egy kubikgödör. A **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) esetén palackcsapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámlálás, a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

A **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*) előfordulásáról szintén indokolt, rendszeres sáv menti vizuális mintavételezéssel információkat gyűjteni, lehetőség szerint a szikes tó és a csatornák minél nagyobb területén. A populációméret pontosabb megállapítására külön projektet javasolt megvalósítani: varsacsapdák alkalmazásával, jelölés-visszafogás módszerrel végzett állománybecsléssel. A tojásrakó hely(ek) felderítésével, a fészkek leszámolásával a szaporodóképes nőstények számára, a fészkekpredáció mértékére és a szaporodási sikerre vonatkozó információkhoz juthatunk.

A **réti csík** (*Misgurnus fossilis*) monitorozását 5 évente el kell végezni elektromos halászzal. A felmérés során mennyiségi mintavételt kell végezni, de emellett a terület teljes halfaunisztikai felvételezését is végre kell hajtani. A faunisztikai felmérések során kiemelt figyelmet kell fordítani az esetlegesen megjelenő idegenhonos, potenciálisan inváziós fajok – például amurgéb (*Percottus glenii*) – időben történő azonosítására.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (2013-as állapot).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Tizsakürt-tiszainokai gyepek (HUHN2058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 terület 25 %-a ex lege védett láp (Csupás-Fertő).

A tervezési terület 28%-a a Közép-Tisza (HUHN10004) KMT-hez is tartozik.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete is (ld. 1.6. fejezet).

A terület 94,5 %-a magántulajdon, 3,65 %-a állami tulajdon, 1,7% önkormányzati tulajdon, a fennmaradó 0,15 % egyéb tulajdonforma. A terület 0,04 %-a a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyionkezelésébe tartozik. A magántulajdonú területek több tulajdonos között oszlanak meg. Ugyanakkor a nagyon sok tulajdonos által érintett osztatlan közös tulajdon a területen nem jellemző.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Tizsakürt-tiszainokai gyepek kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Tizsakürt és Tiszainoka település közigazgatási területét érintve az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
UD2W0-9-10	NINCS A MEPARBAN		
UFA31-U-10			
UDFW1-Q-10			
UDNW1-X-10			
U71P1-W-10	31.06 ha	29.40 ha	KAT20
UF8W1-L-10	7.71 ha	7.03 ha	KAT20
U6K91-1-10	7.29 ha	6.17 ha	KAT20
U6MP1-H-10	11.34 ha	9.11 ha	KAT20
U6NW1-Q-10	NINCS A MEPARBAN		
U5UP1-N-10			
UFC91-3-10			
U6TH1-F-10	65.57 ha	58.64 ha	KAT20
UKR91-L-10	2.27 ha	2.27 ha	KAT20
U4591-J-10	73.85 ha	71.13 ha	KAT20
U3FW1-E-10	39.15 ha	37.90 ha	KAT20
U3Q31-V-10	34.13 ha	34.03 ha	KAT20
UE2W1-C-10	43.42 ha	40.45 ha	NEM
UEC91-2-10	1.98 ha	0.57 ha	NEM

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG):

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet):

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. *Javasolt agrártámogatási rendszer*

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Tiszakürt-tiszainokai gyepek fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet vonatkozó egyes jelenlegi szabályai felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhely-fejlesztési élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhelyé alakítását ösztönző eszközök (pl.: MTÉT rendszeren belül a szántóföldként hasznosítható területeken a *Szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal* célprogram; a nedves, belvizes szántóterületeken a *Szántóföldi gazdálkodás gyepegzálkodássá alakításának* célprogram ajánlható).

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz. Mivel ezek a területek nem támogatható területek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességgű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázati források

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat megvalósítása, illetve pályázat előkészítése. Az elsősorban pályázati forrásból (KEHOP, LIFE) finanszírozható projektek indítására vagy abban való részvételre nyílna lehetőség leginkább. A Pannon szikes sztyeppék élőhelytípus (1530*) kiemelt közösségi jelentőségű, ami a LIFE programban magasabb, 75%-os uniós társfinanszírozást tesz lehetővé.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv elfogadtatása a tervezési területen illetékes érintettekkel elengedhetetlenül fontos, ezért a tervek készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzatokkal (Tiszakürt, Tiszainoka).
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változata elérhető volt a projekt **honlapján** (<http://natura2000.nimfea.hu/20158.htm>).
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettekkel kívül a falugazdással, a gazdálkodókkal, a vadásztársasággal, a működési terület szerint érintett vízügyi hatósággal (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság), működési terület szerint érintett a zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség) működési terület szerint érintett erdészeti hatósággal (Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága) és a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.

4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után **kifüggesztették** a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. **Fórum** (2014. augusztus 12. Tiszakürt, résztvevők száma: 6 fő): a terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt. Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekedik a terv helyi elfogadottsága is. A fórumra meghívást kaptak az érintett települések vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a falugazdász, a vadásztársaságok és a hivatalos szervek. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.
2. **Terepbejárás** (2014. augusztus 12. Tiszakürt, résztvevők száma: 6 fő): a falufórum után a kjTT természetvédelmi óre által vezetett terepbejárásra volt lehetőség, amely során minden esetben személyesen meg lehetett tekinteni, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület jegyzőkönyv vezetése mellett a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20158.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kjTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Tiszakürt-tiszainokai gyepek Natura 2000 területtel érintett települések (Tiszainoka, Tiszakürt) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 6),
3. a kjTT területén működő vadásztársaságok (Cserkeszlő és vidéke Vadásztársaság, Tisza Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdász,
5. Nemzeti Agrárkamara
6. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
7. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,

8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.
 9. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
 10. Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Tizsakürt település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Tizsainoka település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Helyi gazdálkodók	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	fórum	-	-
Vadásztársaság (Cserkeszlő és vidéke Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	e-mail	-	-
Vadásztársaság (Tisza Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	e-mail, fórum	-	-
Nemzeti Agrár K	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	fórum, e-mail	igen	Megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. fejezet: a terület vízestjeire vonatkozó általános megállapítások-
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	levél		-

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórum és terepbejárás (jegyzőkönyv)	igen	Véleményüket (élőhelyek elterjedése, veszélyeztető tényezők, kezelési javaslatok) a szakmai tervező figyelembe vette a fenntartási tervben, illetve a megalapozó dokumentációban
--	--	------	---	------	--